

ประเทศเยเมน

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ทิศเหนือติดกับราชอาณาจักรซาอุดี-อาระเบีย และรัฐสุลต่านโอมาน ทิศใต้ติดกับทะเลอาหรับทิศตะวันตกติดกับทะเลแดง

พื้นที่ 536,869 ตารางกิโลเมตร

ประชากร 21.5 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นชาวอาหรับ มีชนกลุ่มน้อยเชื้อสายแอฟโร-อาหรับ และเอเชียใต้ (อินเดีย) จำนวนหนึ่ง

ศาสนา ศาสนาอิสลาม (ฝ่ายสุหนี่) นอกจากนี้ยังมีชนกลุ่มน้อย ส่วนหนึ่งนับถือศาสนาฮินดูและศาสนาคริสต์

ภาษา ภาษาอาหรับเป็นภาษาราชการ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ใช้กันโดยทั่วไป

เมืองหลวง ซานาอา (Sana'a)

เมืองสำคัญ เมือง Aden เมือง Hodeidah และเมือง Taiz

หน่วยเงินตรา รียาล (Yemeni Riyal) อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับ 166.44 รียาล

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ 20.38 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ปี 2549)

รายได้ประชากรต่อหัว 900 ดอลลาร์สหรัฐ (ปี 2549)

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 3.2 (ปี 2549)

การเมืองการปกครอง

- เยเมนเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคอ่าวอาหรับที่มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประธานาธิบดี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงและดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ประธานาธิบดีอาลี अबดุลละห์ ซอและห์ ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2537 (ก่อนหน้านั้นอยู่ในตำแหน่งโดยการแต่งตั้ง) และได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันมาจนปัจจุบันเป็นสมัยที่ 3 ประธานาธิบดีจะเป็นผู้แต่งตั้งรองประธานาธิบดีนายกรัฐมนตรี และสมาชิกคณะรัฐมนตรี

- รัฐธรรมนูญของเยเมน ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากการลงประชามติของประชาชนเมื่อปี 2534 (แก้ไขในปี 2537 และปี 2544) กำหนดให้สาธารณรัฐเยเมนเป็นรัฐอาหรับและอิสลาม มีกฎหมายอิสลาม (Shari'a) เป็นแม่บทของกฎหมายภายในประเทศ กำหนดให้รัฐสภาของเยเมนมี 2 สภา ได้แก่ สภาที่ปรึกษา (Shura Council หรือ Consultative Council) มีสมาชิกจำนวน 111 คน แต่งตั้งโดยประธานาธิบดี จากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอาชีพต่าง ๆ และสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกทั้งสิ้น 301 คน จากการเลือกตั้งทั่วไป

มีวาระคราวละ 6 ปี

- ปัจจุบันสาธารณรัฐเยเมนมีพรรคการเมืองมากกว่า 20 พรรค อย่างไรก็ตาม พรรค General People's Congress (GPC) ของประธานาธิบดีซอและห์ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและคุมเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรมาโดยตลอด

นโยบายต่างประเทศ

- เยเมนให้ความสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอาหรับและประเทศอิสลาม อย่างไรก็ตาม ในวิกฤตการณ์อิรัก-คูเวต หรือสงครามอ่าวอาหรับ ในปี 2534 เยเมนได้แสดงท่าทีสนับสนุนอิรัก ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างเยเมนกับประเทศอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council -GCC) เสื่อมถอยลง และทำให้เยเมนถูกซาอุดีอาระเบียตัดความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ปัจจุบันรัฐบาลเยเมนได้พยายามปรับความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่ม GCC โดยได้ยื่นสมัครเป็น

สมาชิกตั้งแต่ปี 2539 แต่ยังไม่ได้รับอนุมัติ แต่ GCC ก็ได้ให้เยเมนเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านแรงงาน และการศึกษา

- หลังจากเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน ในสหรัฐ เยเมนได้ให้ความร่วมมือกับสหรัฐ ในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และการให้ความร่วมมือด้านข่าวกรอง รวมทั้งการฝึกร่วมทางทหาร ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือเยเมนในการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (civil society) นอกจากนี้ ยังได้รับเงินช่วยเหลือจากประเทศอื่นๆ เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2549 ได้มีการจัดประชุมกลุ่มประเทศผู้บริจาคที่กรุงลอนดอน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เยเมน ซึ่งที่ประชุมได้เห็นชอบให้ความช่วยเหลือเยเมนในวงเงิน 4.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับช่วงปี 2551-2554

เศรษฐกิจการค้า

เศรษฐกิจ

- เยเมนนับเป็นประเทศในกลุ่มที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries-LDC) และประสบปัญหาความยากจนมากที่สุดประเทศหนึ่งในกลุ่มอาหรับ รวมทั้งมีอัตราการรู้หนังสือต่ำ (ร้อยละ 49) เนื่องจากการขาดเสถียรภาพทางการเมืองมายาวนาน การแบ่งออกเป็นสองประเทศ (เยเมนเหนือ และเยเมนใต้ระหว่างปี 2505-2533) สงครามกลางเมืองในปี 2537 การต่อต้านรัฐบาลของพรรคฝ่ายค้านและฝ่ายตรงข้ามต่างๆ ปัญหาการก่อการร้าย โดยกลุ่ม Al Qaeda และเครือข่าย และปัญหาอิทธิพลในพื้นที่ของชนเผ่าต่างๆ ซึ่งรัฐบาลยังไม่สามารถควบคุมได้อย่างทั่วถึงจนถึงปัจจุบัน

- ภาคเศรษฐกิจที่มีศักยภาพมากที่สุดของเยเมน ได้แก่ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ (ปริมาณสำรองน้ำมันประมาณ 4.37 พันล้านบาร์เรล ผลิตได้ประมาณวันละ 4 แสนบาร์เรล การส่งออกน้ำมันดิบคิดเป็นร้อยละ 70 ของรายได้รัฐบาล มีมูลค่า 3.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ส่วนในด้านก๊าซธรรมชาติ (มีปริมาณสำรอง 5.5 ล้าน ลูกบาศก์ฟุต) ขณะนี้เยเมนกำลังดำเนินโครงการผลิตก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) เพื่อการส่งออก มีบริษัทของ จีน และเกาหลีใต้ ร่วมลงทุน และมีประเทศลูกค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน และอินเดีย เป็นต้น ทั้งนี้ รัฐบาลมีนโยบายเปิดให้บริษัทน้ำมันต่างประเทศเข้ามาจับสัมปทาน และลงทุนด้านการสำรวจและผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติด้วย

- ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญนอกจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรประมง เนื่องจากมีชายฝั่งทะเลยาว 1,906 กิโลเมตร และทรัพยากรแร่ธาตุ ที่สำคัญได้แก่ สังกะสี เงิน และตะกั่ว ทองคำ ซัลเฟอร์ เหล็ก และยิปซัม แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนาในเชิงอุตสาหกรรมมากเท่าที่ควร

- เมื่อเยเมนเหนือและใต้รวมประเทศเป็นสาธารณรัฐเยเมนในปี 2533 รัฐบาลมีเป้าหมายจะฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยใช้ทรัพยากรน้ำมันดิบเป็นพื้นฐาน และพัฒนาเมืองท่าเอเดนซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดสงครามกลางเมือง ในปี 2537 ได้สร้างความเสียหายแก่เศรษฐกิจของเยเมนเป็นอย่างมาก เป็นผลให้รัฐบาลได้ลดค่าเงินเรียลในปี 2538 และ ปี 2539

- เศรษฐกิจของเยเมนยังคงพึ่งพาภาคเกษตรอยู่มาก โดยผลผลิตจากภาคเกษตร (โดยเฉพาะป่านไม้และประมง) ยังคงเป็นสัดส่วนที่สำคัญของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และประชากรเยเมนกว่าร้อยละ 50 ยังอยู่ในภาคเกษตร ผลิตผลทางเกษตรที่สำคัญของได้แก่ กาแฟ ฝ้าย ผลไม้ และปศุสัตว์ ผลผลิตในภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 40 และมีชาวเยเมนอยู่ในภาคอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ 10 ส่วนภาคอุตสาหกรรมการผลิต (manufacturing sector) มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 10 ของ GDP อุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ การแปรรูปอาหาร การกลั่นน้ำมัน การผลิตวัสดุก่อสร้าง การผลิตกระดาษและสิ่งทอ ฯลฯ เป็นต้น

- ปัจจุบันรัฐบาลเยเมนได้ดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจ โดยยกเลิกอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการในปี 2540 พร้อมทั้งเจรจาขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และดำเนินการตามเงื่อนไขของ IMF ประกอบด้วยมาตรการกระตุ้นการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ขยายฐานอุตสาหกรรม (diversification) เพื่อลดการพึ่งพารายได้จากการส่งออกน้ำมันดิบ ลดอัตราเงินเฟ้อ ลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด และผลักดันการแปรรูปกิจการ

ของรัฐ (privatization) การแก้ไขปัญหาความยากจน และการผ่อนคลายกฎระเบียบและเพิ่มสิทธิประโยชน์แก่นักลงทุน เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งมีโครงการเศรษฐกิจขนาดใหญ่ได้แก่ การสร้างเขตเศรษฐกิจเสรีที่เมืองอาเดน (Aden Free Zone)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเยเมน

ด้านการทูต

ประเทศไทยกับเยเมนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2526 ไทยให้สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมัสกัต มีเขตอาณาคลุมถึงเยเมน และสถานเอกอัครราชทูต ณ ปักกิ่ง มีเขตอาณาคลุมถึงประเทศไทย และเยเมนได้เปิดสถานกงสุลกิตติมศักดิ์ประจำประเทศไทย ในปี 2540 ปัจจุบันไทยมีนายทินกร กรรณสูต เป็นเอกอัครราชทูตไทยประจำเยเมน ถิ่นพำนัก ณ กรุงมัสกัต ฝ่ายเยเมน มีนาย Abdunnasser Ali Abdo Munibari เป็นเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย ถิ่นพำนัก

ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ นอกจากนี้ เมื่อปี 2546 ฝ่ายไทยได้แต่งตั้งให้นาย Abdul Galil Abdo Thabet เป็นกงสุลกิตติมศักดิ์ประจำเยเมน ส่วนฝ่ายเยเมนแต่งตั้งให้นาย Ahmed Salem Ba'Olayan เป็นกงสุลกิตติมศักดิ์เยเมนประจำไทยในปี 2540

ด้านการเมือง

ความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ผ่านมาเป็นไปด้วยดี ไม่มีความขัดแย้งระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม การแลกเปลี่ยนการเยือนยังมีน้อย ในปี 2548 ฝ่ายไทยโดยนายกันตธีร์ ศุภมงคล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้เดินทางไปเยือนเยเมนอย่างเป็นทางการ พร้อมร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ของ OIC ที่กรุงซานอา นับเป็นการเยือนระดับรัฐมนตรีครั้งแรกของไทย ฝ่ายเยเมนยังไม่เคยมาเยือนไทย อย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 4-6 พฤศจิกายน 2548

ประธานาธิบดีอาลี อับดุลเลาะห์ ซอและห์ ได้เดินทางมาแวะผ่านและพำนักในไทย และได้พบหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายกันตธีร์ ศุภมงคล) ซึ่งทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การท่องเที่ยว และการประมง และความร่วมมือในเวที OIC

ด้านเศรษฐกิจ

- การค้าระหว่างไทยกับเยเมนในปี 2548 มีมูลค่ารวม 1,025.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ไทยส่งออก 93.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นำเข้า 931.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ ข้าว น้ำตาลทราย รถยนต์และส่วนประกอบ ยาและเวชภัณฑ์ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ผลไม้กระป๋องและแปรรูป และผลิตภัณฑ์พลาสติก เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์พลาสติก อาหารทะเลกระป๋อง เหล็กและผลิตภัณฑ์ สินค้าเข้าสำคัญจากเยเมน ได้แก่ น้ำมันดิบ ปลาหมึกสดแช่เย็นและแช่แข็งสัตว์น้ำทะเลแช่แข็งและแปรรูป น้ำมันหล่อลื่นและน้ำมันเบรก เป็นต้น ทั้งนี้ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เยเมนเป็นแหล่งนำเข้าน้ำมันดิบที่สำคัญอันดับ 3 ของไทย รองจากสหรัฐอเมริกาอิมิเรตส์ และโอมาน

- ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา ฝ่ายไทยได้เล็งเห็นศักยภาพของตลาดเยเมน จากการเป็นตลาดใหญ่และตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถเป็นประตูกระจายสินค้าสู่แอฟริกาตะวันออกได้เป็นอย่างดี โดยเมื่อเดือนมีนาคม 2547 กระทรวงพาณิชย์ ได้นำคณะนักธุรกิจไทยไปติดต่อเจรจาการค้ากับนักธุรกิจเยเมน ตามโครงการ Thai Export Rally รวมทั้งได้จัดงานแสดงสินค้า

(Thailand Exhibition)

ที่กรุงซานอา และเมืองอาเดน ในปี 2547 และ 2548

ความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม

ความร่วมมือทางวิชาการ

ฝ่ายเยเมนประสงค์ที่จะได้รับความร่วมมือจากไทยในด้านการชลประทานและการทำฝนเทียม ประธานาธิบดีเยเมนได้หยิบยกเรื่องนี้ ในการหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายกันตธีร์ ศุภมงคล) ระหว่างการเยือนเยเมนเมื่อเดือนมิถุนายน 2548 โดยประสงค์จะให้ให้มีผู้เชี่ยวชาญจากไทยเดินทางไปศึกษาสำรวจความเป็นไปได้ในเยเมนและ

จัดส่งเจ้าหน้าที่มาดูงานในไทย อย่างไรก็ดี โดยที่ฝ่ายไทยยังดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิบัตรการทำฝนเทียม จึงชะลอความช่วยเหลือต่างประเทศในด้านนี้ไว้ก่อน

ความร่วมมือด้านการบิน

ปัจจุบัน สายการบิน Yemenia ซึ่งเป็นสายการบินแห่งชาติของเยเมน ประสงค์จะเปิดเส้นทางการบินกรุงเทพฯ-ซานอา เพื่อให้บริการชาวเยเมนซึ่งเดินทางมาติดต่อธุรกิจ ท่องเที่ยวและรับการรักษาพยาบาลในไทย

ความตกลงที่สำคัญ ๆ กับไทย

ความตกลงว่าด้วยบริการเดินอากาศ ลงนามเมื่อ 28 กรกฎาคม 2543 ที่กรุงเทพฯ ต่อมาเมื่อวันที่ 29 - 30 มิถุนายน 2548 คณะผู้แทนของทั้งสองฝ่าย ได้จัดเจรจาการบินที่กรุงเทพฯ และทำบันทึกความเข้าใจลับ (Confidential Memorandum of Understanding) ว่า ทั้งสองฝ่ายจะสามารถทำการบินแบบประจำระหว่างกัน รวมทั้งทำการบินโดยใช้ชื่อเที่ยวบินร่วมกัน (code sharing) ได้ทันทีเมื่อมีความพร้อม

การเยือน

ฝ่ายไทย

- วันที่ 28 - 30 มิถุนายน 2548 นายกันตธีร์ ศุภมงคล อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เดินทางไปเยือนเยเมนอย่างเป็นทางการและร่วมในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศขององค์การการประชุมอิสลาม (OIC) ครั้งที่ 32 ที่กรุงซานอา

ฝ่ายเยเมน

ประธานาธิบดี

- วันที่ 4 - 6 พฤศจิกายน 2548 ประธานาธิบดีอาลี อับดุลเลาะห์ ซอและห์ได้เดินทางมาแวะผ่านและพำนักในไทย

นายกรัฐมนตรี

- วันที่ 31 มีนาคม - 1 เมษายน 2547 นาย Abdulghader Abdurahman Bagamal นายกรัฐมนตรี เดินทางโดยเครื่องบินพิเศษจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมาแวะพำนักในไทย

รัฐมนตรี

- วันที่ 12 - 19 กุมภาพันธ์ 2543 นาย Abdulaziz Nasser Al-Komain รัฐมนตรีว่าการกระทรวง Supply and Trade เดินทางมาเข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา ครั้งที่ 10 (UNCTAD) ที่กรุงเทพฯ